

Blå og mørke spor

Det er sjældent man får en pakke med visdom ind ad døren. Det gjorde jeg forleden. Allerede da jeg så bogomslaget var jeg ikke i tvivl. Navnene på bogens skabere er ingen ringere end forfatteren Naja Marie Aidt (f.1963), tidligere modtager af Nordisk Råds Litteraturpris og billedkunstneren, Ridder af Dannebrog, Cathrine Raben Davidsen (f.1972).

At de to har haft en særlig betydning for mig og mange andre som læser skønlitteratur og ser på billedkunst, er næppe tilfældigt. De rummer begge en helt unik indsigt i menneskets kringelkroge og formår modigt, at løfte ofte barske og brutale sider af menneskelivet op på et kunstnerisk niveau, så vi alle kan forstå det. Det er ti år siden, at jeg en kold vinteraften besøgte Davidsen i hendes daværende atelier i Bredgade i København, bjergtaget af skønhed. Kæmpestore malerier fyldte atelieret og hun fortalte åbenhjertigt om sin kunst der dengang som nu, ofte finder inspiration i antikken og renæssancen. Og det er måske også en slags fælles glæde ved mytologi, forstået som fortættede fortællinger om almenmenneskelige forhold hentet fra en bestemt tidsalder eller ideologi, som har fået de to kunstnere til finde et fælles mødepunkt i bogen. Davidsen fortæller i bogens efterskrift, der er en brevveksling mellem Aidt og Davidsen i dagene mellem 24. september og 1. oktober 2018, at første gang hun så Aidt, var ved et busstoppested, hvor hun ikke vidste hvem hun var, men hvor én fortalte, at hun var forfatter, og at hun så gik hjem og købte Aidts bog: ”Jeg læste om solbærsaften, som løb ned ad dine hænder en sommerdag - eller sådan husker jeg det. De billeder, du skabte, var ligesom myterne, men levende, af kød og blod”.

Og Aidt replicerer om hendes billede af Davidsen: ”Jeg tænker på dine billeder, den voldsomhed de har. Og den fine blyantsstreg. Jeg tænker på, da jeg skrev digtene om metamorfosen for ti år siden. Det var din idé, at vi skulle lave en bog sammen, som tog udgangspunkt i historien om Philomele”. For ja, det er netop den historie som Davidsen har kredset om i mange år. Philomela er den ene af beretningerne om to søstre; ifølge Ovids Metamorfoser. Den smukke lillesøster Philomela bliver voldtaget af storesøsteren Prochnes mand, Tereus, og da hun truer med at fortælle om hans forbrydelse, skærer han tungen af hende, og spærrer hende inde. Til Prochne

siger han dog, at hun er død. I fangenskab væver Philomela et klæde, hvor hun fortæller sin historie, som hun får smuglet ud til søsteren, som planlægger en forbrydelse mod sin mand.

I et af Davidsens tidligere malerier med titlen "Philomela", ses en smuk, ung kvinde, med et bange blik. Et menneske som må antages at være nået ud til et af tilværelsens grænseområder, hvor hun skal genfinde sin identitet og integritet, efter en voldtægt, begået af én fra hendes nærmeste familie.

Man kan spørge hvad den gamle fortælling har at sige mennesker anno 2019. Jeg er ikke i tvivl. Bare de seneste to måneder har jeg mødt to unge kvinder i begyndelsen af 30'erne, som er forsøgt, tvunget til tavshed af mænd. Det er det mytologien kan. Sætte vore liv i perspektiv, så vi forstår, at vi ikke er alene i verden. For verden er både gammel og ung.

Aidt siger videre: "Jeg tænker på at vokse op i Grønland og lytte til alle myterne, der er så voldsomme. Jeg tror de har hærdet mig og gjort mig stærk. Jeg tænker på, hvordan det føles at røre ved planter, træer, sne og regn. At det føles godt og naturligt. Hvad betyder naturligt? At det hænger sammen med vores kroppe? At vores kroppe ikke kan undvære det."

For knap to år siden var jeg så heldig at møde Aidt i Sisimiut i Grønland, hvor hun fortalte om sit forfatterskab. Om rødderne i Grønland, hvor hun er født på juleaften og boede i sin barndom. Og hvorfor hun valgte at flytte til New York hvor hun efterhånden har boet en årrække. Hun mindedes Danmark i nullerne, som var et rigt land med en hård tone, hvor kroppen dyrkedes som et tempel, men at mange levede i en slags angstkultur. Ikke mindst fordi det i disse år pointeredes, at hvert enkelt menneske var ansvarlig for sit eget liv. Den dominerende egoisme, hvor kroppen var vigtigere end følelserne. Aidt stillede desuden de vigtige spørgsmål. Hvad betyder det at være fremmed? Og hvor er man hjemme?

Er vores kultur blevet mere solidarisk siden Aidts billede fra nullerne? Er kroppen blevet hjemsted for sanselige erfaringer og følelser, eller fortsat et utilregneligt tempel af forsvar og ydre skønhed med Sundhedsstyrelsens blåstempling?

Davidsens dramatiske streger i stilhed og storm krydret med Aidts poesi og et indholdsmættet efterord gør bogen: "Blå og mørke spor" til et skatkammer af skønhed. Som Aidt udtrykker det: "Jeg tænker, at vi kan opleve skønhed. Og i det skønne ligger en mulighed for medfølelse, indsigt og kærlighed".

